

Відгук

офіційного опонента Кубрак Сніжани Василівни
про дисертацію та автореферат Дуплійчук Ольги Миколаївни
**“Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів-філологів
до застосування проектно-комунікативних технологій”**
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження зумовлена інноваціями в системі вищої освіти, духовним, інтелектуальним, соціально-економічним рівнем розвитку України, рекомендаціями Ради Європи і вимогами Болонської конвенції, що ставлять підвищені вимоги до професійно-педагогічної підготовки вчителя нової формації щодо володіння широким арсеналом новітніх методик і технологій навчання.

З цих позицій професійно орієнтовані проектно-комунікативні технології забезпечують здатність учителя-філолога проектувати знання, вміння, досвід і способи поведінки в умовах комунікативної діяльності, що визначає домінуючу спрямованість професійної підготовки майбутнього вчителя-філолога у ВНЗ.

Проблема застосування інноваційних технологій у ході професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-філологів у сучасних умовах досить дискусійна і є предметом досліджень як учених-теоретиків, так і вчителів-практиків. Отже, зважаючи на сучасність досліджуваної проблеми для педагогічної теорії і практики та недостатнє її висвітлення у наукових дослідженнях, проблематика їх інтеграції в професійно-педагогічній підготовці майбутніх учителів філологічного профілю є недостатньо обґрунтованою, тому актуальність дослідження не викликає сумнівів.

Необхідно відзначити, що викладений у рукописі дисертації матеріал є результатом уміння О. М. Дуплійчук аналізувати і синтезувати зміст

наукової літератури, самостійно ставити завдання дослідження і формулювати програму виконання цих завдань, що, в свою чергу, свідчить про високий рівень компетентності автора.

Варто відзначити ґрунтовну теоретичну основу дослідження, що дозволила дисертантці одержати вагомні результати, котрі мають безумовну наукову новизну і теоретичне значення, які полягають в тому, що *вперше* науково обґрунтовано та розроблено модель професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-філологів до застосування проектно-комунікативних технологій, виокремлено її основні структурні компоненти, з'ясовано сутність поняття «проектно-комунікативна технологія» та визначено три групи проектно-комунікативних технологій, що реалізуються в площинах теоретичної, практичної та дослідницької складових підготовки майбутніх учителів-філологів;

удосконалено зміст професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-філологів; систематизовано критерії, показники та рівні готовності майбутніх фахівців філологічного профілю до застосування проектно-комунікативних технологій;

подальшого розвитку набули: теоретико-методологічні засади професійно-педагогічної підготовки фахівців різних профілів; систематизація педагогічних проектно-комунікативних технологій, форм і методів навчання студентів ВНЗ; методичні засади ефективної підготовки майбутніх фахівців філологічного профілю.

Практичне значення результатів дослідження визначається тим, що впроваджено й експериментально перевірено ефективність авторської моделі професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя-філолога до застосування проектно-комунікативних технологій; створено програму спецкурсу «Використання проектно-комунікативних технологій у професійно-педагогічній підготовці майбутніх учителів-філологів» та видано відповідний навчально-методичний посібник, що може бути

реалізований в практиці роботи ВНЗ на заняттях з педагогіки та предметних методик, а також у системі післядипломної педагогічної освіти.

Структура роботи відповідає вимогам АК МОН України до дисертаційних робіт: вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Дисертанткою опрацьовано значний масив педагогічної, психологічної, методичної та фахової літератури (список опрацьованих джерел складає 314 найменувань, з яких – 44 іноземними мовами). Загальний обсяг дисертації – 321 сторінка, основний зміст подано на 191 сторінці, робота містить 12 таблиць та 21 рисунок.

Дослідження здійснювалося у чотири етапи протягом 2010-2015 років.

У вступі обґрунтовано актуальність і доцільність теми дослідження, визначено його мету, основні завдання, об'єкт, предмет, методи наукового пошуку; висвітлено наукову новизну, практичне значення, представлено результати впровадження.

У першому розділі – **«Теоретичні засади професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-філологів до застосування проектно-комунікативних технологій»** – на основі аналізу вітчизняної і зарубіжної педагогічної, психологічної і навчально-методичної літератури з'ясовано стан розробленості окресленої проблеми; визначено базові поняття дослідження: «проектна діяльність», «комунікативна діяльність», «проектно-комунікативна діяльність», «технологія», «проектно-комунікативна технологія», «професійно-педагогічна підготовка», «готовність до застосування проектно-комунікативних технологій».

У результаті проведеного контент-аналізу визначено основні ознаки та спільні риси понять «проектна технологія» та «комунікативна технологія».

У дисертації О. М. Дуплійчук представлено теоретико-методологічне і науково-педагогічне обґрунтування поняття професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя-філолога та обумовлено основні підходи до визначення його змісту в окресленому напрямі.

У результаті системного аналізу досліджуваного феномену, його змістового наповнення, визначено основні компоненти професійно-педагогічної підготовки, кожен з яких розглянуто в єдності теоретичної, практичної та дослідницької складових, реалізація яких уможливила комплексний теоретичний розгляд досліджуваної проблеми. Охарактеризовано: інтенційний, когнітивний, методичний, особистісний та рефлексивний компоненти.

У другому розділі – **«Моделювання професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-філологів до застосування проектно-комунікативних технологій»** – теоретично обґрунтовано авторську модель та окреслено систему критеріїв і показників для виявлення рівнів готовності майбутніх фахівців визначеного профілю до застосування проектно-комунікативних технологій.

Розроблена дисертанткою модель передбачає узгодження взаємозв'язку мети, завдань та змісту професійної діяльності із залученням проектно-комунікативних технологій у професійно-педагогічній підготовці майбутніх учителів-філологів, а також відображає систему знань, умінь, навичок та особистісних якостей, необхідних для ефективною та результативною пізнавальною проектно-комунікативною діяльністю.

Авторська модель вміщує основні структурні компоненти професійно-педагогічної підготовки вчителя-філолога як фахівця, дослідника та культуромовної особистості, умови успішної організації професійно-педагогічної підготовки та принципи, що забезпечують необхідне функціонування досліджуваного об'єкта.

Відповідно до завдань дослідження виокремлено та науково обґрунтовано комплекс професійно орієнтованих проектно-комунікативних технологій, що реалізуються у відповідних площинах теоретичної, практичної та дослідницької підготовки майбутнього вчителя-філолога.

Обґрунтовано критерії та показники рівнів готовності майбутніх учителів-філологів до застосування проектно-комунікативних технологій у професійно-педагогічній діяльності.

З'ясовано сутність основних компонентів готовності та їх показників. Визначено чотири основні рівні готовності майбутніх учителів-філологів до застосування проектно-комунікативних технологій.

У третьому розділі – **«Експериментальна перевірка ефективності моделі професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-філологів до застосування проектно-комунікативних технологій»** – досліджено стан та рівень готовності майбутніх учителів-філологів до застосування проектно-комунікативних технологій у професійно-педагогічній діяльності та представлено результати експериментальної перевірки ефективності реалізації розробленої моделі, визначено шляхи впровадження досліджуваних проектно-комунікативних технологій, інтерпретовано та узагальнено висновки проведеного дослідження.

Слід відзначити, що у результаті проведення діагностики актуального стану готовності студентів-філологів до застосування проектно-комунікативних технологій під час констатувального етапу експерименту, що передбачало визначення відповідних методик і завдань, формування експериментальних і контрольних груп, окреслення тривалості і етапів експерименту, здійснення аналізу навчальних програм педагогічних дисциплін, проведення анкетувань серед учителів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів, виявлено наявність певних проблем у визначеному напрямі. Дисертанткою обґрунтовано думку про те, що наявний рівень професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-філологів у ВНЗ не відповідає сучасним вимогам інформаційного суспільства.

Відповідно до програми експериментальної роботи окреслено передумови впровадження створеної моделі професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-філологів до застосування проектно-

комунікативних технологій, виокремлено ефективні форми, методи і засоби її розвитку.

На основі теоретичного аналізу функціонування виокремлених груп проектно-комунікативних технологій обґрунтовано мету, форми, методи і засоби, відповідно до чотирьох етапів реалізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-філологів, окреслено значущість проектно-комунікативних технологій у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців.

Результати формувального етапу експерименту засвідчили зростання в експериментальній групі кількості студентів із високим рівнем готовності до застосування проектно-комунікативних технологій як за мотиваційним, так і змістовим, операційно-діяльним та оцінно-результативним критеріями.

О. М. Дуплійчук зроблено висновок, що одержані результати підтверджують доцільність впровадження проектно-комунікативних технологій та засвідчують ефективність запропонованої експериментальної моделі професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів-філологів до застосування проектно-комунікативних технологій.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, доповнюються матеріалами представленими в опублікованих працях автора та в авторефераті. Так, провідні ідеї та положення наукового дослідження висвітлено у 16 одноосібних публікаціях автора, серед яких 6 статей у провідних наукових фахових виданнях України, 1 зарубіжна публікація, 9 – у збірниках матеріалів наукових конференцій, 1 навчально-методичний посібник.

Цілісний аналіз дисертації дав підставу стверджувати, що всі дослідницькі завдання реалізовані. Аналіз дисертації, додатків, автореферату та наукових публікацій автора свідчить про те, що дослідницею виконане оригінальне, актуальне, ґрунтовне, перспективне дослідження, що робить певний внесок у педагогічну науку.

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення результатів дослідження, вважаємо за доцільне відзначити, що в роботі є дискусійні моменти, на яких слід зупинитися.

1. Бажано було б підсилити аналітичний характер дисертаційної роботи та більш чітко визначитися зі своїм ставленням до того чи іншого поняття. I та II розділи дослідження мають дещо описовий характер.
2. На нашу думку, слід було б підсилити висновки до кожного з розділів дисертації.
3. На моделі не досить чітко віддзеркалюються взаємозв'язки окремих блоків і структурних компонентів та їх ієрархія.
4. Дисертаційна робота містить ґрунтовні додатки, деякі з них, на нашу думку, слід перенести в основний зміст дослідження (Додаток Б; Додаток П1; Додаток С 1). Це збагатило б роботу та сприяло кращому усвідомленню поданого матеріалу. Дисертація від цього тільки б виграла.
5. Багатий експериментальний матеріал і його обробка, що широко представлені в дисертації, в авторефераті висвітлені недостатньо.

Слід зазначити, що висловлені зауваження не є принциповими, мають рекомендаційний характер і тому не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження і не знижують високої теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження актуальної педагогічної проблеми.

В цілому, робота О. М. Дуплійчук відрізняється ґрунтовністю і глибиною проведеного дослідження, досить високим рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до розв'язання наукових проблем; використанням комплексу взаємодоповнюючих методів дослідження, адекватних меті, завданням, об'єкту та предмету дисертаційної роботи; кількісним та якісним аналізом емпіричного матеріалу; результатами експериментальної перевірки висунутої гіпотези а також позитивними результатами впровадження в

навчальний процес вищих навчальних закладів. На особливу увагу заслуговують ґрунтовні додатки, які містить наукова робота дисертантки.

Аналіз дисертації, автореферату й опублікованих наукових праць Ольги Миколаївни Дуплійчук дає підставу зробити такий **висновок**: дисертація Ольги Миколаївни Дуплійчук «Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів-філологів до застосування проектно-комунікативних технологій» за актуальністю та змістом, обсягом і якістю оформлення, повнотою викладу, новизною та практичним значенням її основних результатів відповідає вимогам, що висуваються нормативними документами АК МОН України до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук із спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

Кубрак Сніжана Василівна

кандидат педагогічних наук,

викладач кафедри іноземних мов

Житомирського державного агроєкологічного університету,

заступник декана факультету економіки та менеджменту з виховної роботи

